

Møte torsdag den 6. juni kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 93):

1. Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om rett til svangerskapspengene for selvstendig næringsdrivende kvinner (Innst. S. nr. 165 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:81 (2001-2002))
2. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Kvalitetsreformen. Om vurdering av enkelte unntak fra ny gradsstruktur i høyere utdanning (Innst. S. nr. 188 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 11 (2001-2002))
3. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Arne Sortevik om å innfri den økonomiske merbelastning som et økt antall utenlandsstudenter har påført ANSAs informasjons- og rådgivningstjeneste (Innst. S. nr. 197 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:126 (2001-2002))
4. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Arne Sortevik om å endre vilkårene i Statens lånekasse for utdanning slik at elever som tar fagutdanning i videregående skole, kan søke stipend og studielån i den verdiskapende del av sin utdanning (Innst. S. nr. 195 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:127 (2001-2002))
5. Referat

Presidenten: Representantene Morten Høglund og Finn Kristian Marthinsen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten Thore A. Nistad foreligger søknad om permisjon i dagene 6. og 7. juni for å delta i en OSSE-konferanse i Bucuresti, Romania.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Morten Ørsal Johansen, innkalles for å møte i permisjonstiden.
3. Morten Ørsal Johansen innvelges i Lagtinget for den tid han møter for representanten Thore A. Nistad.

Presidenten: Morten Ørsal Johansen er til stede og vil ta sete.

Representanten Marit Arnstad vil framsette et privat forslag.

Marit Arnstad (Sp): På vegne av representanten Åsa Elvik og meg sjøl vil jeg fremme forslag om at Norges Kystfiskerlag blir representert i Reguleringsrådet, Den norsk-russiske fiskerikommisjonen og andre relevante råd og komiteer innenfor fiskeriforvaltningen.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om rett til svangerskapspengene for selvstendig næringsdrivende kvinner (Innst. S. nr. 165 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:81 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe, og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Det anses vedtatt.

Gunn Olsen (A) (ordfører for saken): Hele komiteen mener at selvstendig næringsdrivende kvinner skal få rett til svangerskapspengene. Komiteen ser det derfor som naturlig at regelverket endres slik at ordningen med svangerskapspengene skal gjelde for alle yrkesaktive kvinner.

For komiteen tror jeg det er ganske selvsagt at det er like stort behov for vern mot farlig arbeid for foster og mor blant selvstendig næringsdrivende som blant arbeidstakere. Komiteen sier derfor at det ikke finnes noen saklig grunn for fortsatt å skape et skille i rettighetene til svangerskapspengene mellom gravide kvinner som er arbeidstakere, og gravide kvinner som er selvstendig næringsdrivende, dersom det i begge tilfeller er innbetalt folketrygdavgift.

I den anledning viser komiteen til at selvstendig næringsdrivende følger andre regler når det gjelder trygdepemmer og arbeidsgiveravgift. Det er derfor komiteen mener at ytelsene bør tilsvare det nivået som gjelder for sykepenger for selvstendig næringsdrivende, i overensstemmelse med de regler som gjelder for innbetaling av avgift.

Forslagsstillerens parti, Senterpartiet, har i egen merknad gått noe lenger enn resten av komiteen ved å be Regjeringen endre dette. Det vil sikkert representanten for Senterpartiet selv redegjøre nærmere for.

Når komiteen har sett det som tilstrekkelig å henstille til Regjeringen å innarbeide dette i budsjettet for 2003, er det ut fra de positive og klare signaler vi har fått i sakens anledning. Komiteen viser derfor i innstillingen til brev fra barne- og familieministeren, datert 5. april d.å. I brevet fremgår det at det samme departement arbeider med et høringsnotat om endringer i fødselspengeordningen. Komiteen har derfor funnet det tilfredsstillende å ta til etterretning at departementet vil arbeide videre med sikte på å endre folketrygdloven § 14-13 slik at selvstendig næringsdrivende kan omfattes av svangerskapspengeordningen.

Beate Heieren Hundhammer (H): Dagens ordning med svangerskapspengen er ikke tilfredsstillende. Regelverket tar ikke hensyn til selvstendig næringsdrivende kvinner, noe som medfører at de ikke kan motta svangerskapspengen. Ved å rette opp denne skjevheten vil mors og fosterets helse ha samme mulighet til beskyttelse uavhengig av om mor er ansatt eller selvstendig næringsdrivende. Rettigheter for gravide er kommet som følge av behovet for å beskytte mors og fosterets helse, ikke som følge av om man er ansatt eller selvstendig næringsdrivende.

Fordi selvstendig næringsdrivende ikke har rett til svangerskapspengen, er det mange kvinner i denne gruppen som fortsetter å jobbe av økonomiske grunner, selv om de burde latt være. Dette er svært alvorlig, siden mange av disse kvinnene har arbeid som er fysisk belastende.

Oppsiktsvekkende ble denne gruppen kvinner av en tidligere politisk rådgiver i Barne- og familiedepartementet oppfordret til å sykmelde seg. For det første er graviditet ikke en sykdom og skal heller ikke behandles som det. For det andre er det i strid med lovverket å sykmelde seg når man ikke er syk. Men dette er også med på å understreke behovet for en likebehandling slik at kvinner skal slippe å komme opp i et dilemma hvor de må velge mellom sin egen og fosterets helse, eller å opptre i strid med lovverket.

Regjeringspartiene kan ikke støtte Senterpartiets merknad om å oppfordre Regjeringen til å fjerne egenandelstiden fra svangerskapspengen innvilges til de blir utbetalt. Selvstendig næringsdrivende betaler inn lavere premier og avgifter til folketrygden, og får også forskjellige ytelser tilbake. Det gjelder også f.eks. sykepenger. Det ville derfor bli galt – i hvert fall uten en grundigere vurdering – her å gjøre ett enkelt unntak som fjerner denne forskjellen mellom ansatte og selvstendig næringsdrivende.

Barne- og familieministeren har varslet at de arbeider med et høringsnotat om endringer i fødselspengeordningen, og at de i dette arbeidet også vil gjennomgå svangerskapspengeordningen med sikte på lovendringer på det området som Dokument nr. 8-forslaget omhandler. Selv om det på denne bakgrunn kanskje hadde vært naturlig å se samtlige endringer under ett, vil en henstilling fra Stortinget til Regjeringen allerede nå om å innarbeide dette i budsjettet for 2003 ikke bety noe annet enn at vi understreker det uakseptable i situasjonen og gir støtte til det barne- og familieministeren allerede har signalisert at hun ønsker å endre.

Marit Arnstad (Sp): Jeg synes det er svært positivt at hele komiteen på et så bredt grunnlag har sluttet seg til det som er de viktige hensynene bak spørsmålet, nemlig at sjølstendig næringsdrivende kvinner bør få de samme rettighetene når det gjelder å ta hensyn til sitt eget barn, knyttet til perioden rett før svangerskapspermisjon. Det synes jeg er bra, fordi det betyr at vi erkjenner at dette er et viktig likestillingsspørsmål. Det er mange kvinner som ønsker å etablere egne foretak, det er mange kvin-

ner som ønsker å gå inn i ledende stillinger, og de må få de samme mulighetene til å ta vare på sitt barn som det arbeidstakere har. Det er også et viktig barnespørsmål, fordi reglene om svangerskapspengen først og fremst er utformet av hensyn til fosteret og vernet av fosteret.

Derfor er jeg godt fornøyd med innstillingen og påpekingen av at en her bør komme tilbake med forslag til ordninger som sikrer at også selvstendig næringsdrivende omfattes av svangerskapspengeordningen. Jeg er også fornøyd med de signaler som kommer fra barne- og familieministeren på dette punktet. Det er åpenbart at statsråden er opptatt av dette spørsmålet. Det synes jeg er positivt.

Senterpartiet har valgt å komme med et par kommentarer knyttet til dekningsgraden ved ordningene når det gjelder sjølstendig næringsdrivende. Det er fordi det ved de ordningene som i dag gjelder for sjølstendig næringsdrivende, er to akilleshæler. Det ene er at det for svangerskapspengen og for omsorg for syke barn ikke er mulig å tegne tilleggssikring, dvs. at en aldri vil kunne komme opp i en høyest mulig dekningsgrad når det gjelder akkurat de to ordningene. Det andre gjelder karantenetiden eller egenandelstiden som i forhold til svangerskapspengen kan bety at en i den perioden det er fare for fosteret, ikke får dekt noen ting, for det vil være i siste halvdel av svangerskapet at dette er en aktuell problemstilling. Så de 16 dagene en må dekke dette på egenhånd, er et problem i forhold til nettopp ordningen med svangerskapspengen, som skal være en ordning knyttet til faren for negativ påvirkning eller farlig arbeid. Derfor har Senterpartiet påpekt at ordningen med egenandelstid som fortsatt blir opprettholdt der, er vanskelig. Jeg håper, i tråd med det som her ble sagt av representanten fra Høyre, at Regjeringen vil foreta en grundigere vurdering av dette spørsmålet og se på muligheten for å gjøre ordningen gjeldende fra første dag av også når det gjelder sjølstendig næringsdrivende.

Jeg har lyst til å si at ordningen med svangerskapspengen og ordningen med omsorg for syke barn er særskilt for sjølstendig næringsdrivende også i forhold til fødselspengeordningen. Fødselspengeordningen er en ordning rettet mot kvinner, mens ordningene med omsorg for syke barn og svangerskapspengen er ordninger som er rettet mot barnet. Nettopp derfor er det viktig at en her ikke stiller barn av sjølstendig næringsdrivende i en annen stilling enn barn av arbeidstakere. I tillegg til det som nå sies om svangerskapspengen, blir neste utfordring for Regjeringen å se på hvorledes sjølstendig næringsdrivende kan få dekt sine utgifter når det gjelder å være hjemme med syke barn. Da er de jo ikke hjemme fordi de selv er syke, men fordi barnet er sykt. Og barnets sykdom bør ikke knyttes opp mot hvilken type arbeid eller virksomhet som deres foreldre driver.

Jeg synes vi har en positiv innstilling fra komiteen og et positivt oppspill til et sakskompleks som er viktig, og som både handler om likestilling og om hvordan en skal få flere kvinner inn i arbeidslivet og flere kvinner inn

som etablerere, et mål som er felles for alle partier i Stortinget.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg skal ikke bruke mye tid i en sak der sosialkomiteen på alle vesentlige punkt er enig, og jeg kan bare vise til det som både saksordføreren og representanten Heieren Hundhammer sa i sine innlegg.

Jeg vil understreke at for SVs del er den viktigste begrunnelsen for å endre reglene at manglende rettigheter og økonomiske ordninger ikke må være til hinder for å sørge for vern mot farlig arbeid for både foster og mor. I tillegg vil en slik endring av regelverket også innebære en større likestilling mellom kvinner enten de er lønsmottakere eller sjølstendig næringsdrivende og er dermed et rimelig rettferdighetskrav som vi ikke kan se noen gode, saklige grunner for ikke å innfri.

Den endringen som en samlet komite nå går inn for, har også, slik SV ser det, en annen dimensjon. Den betyr en litt mer reell likestilling mellom sjølstendig næringsdrivende kvinner og sjølstendig næringsdrivende menn, slik også representanten Arnstad var inne på i sitt innlegg. Slik ordningen har vært til nå, har kvinner som driver egen næring, hatt ulemper og tap av inntekt i forbindelse med svangerskap, som mannlige næringsdrivende av naturlige grunner ikke har hatt. På denne måten har de mannlige hatt et konkurransefortrinn. Det har vært urimelig også ut fra et likestillingsperspektiv. Kvinner som ønsker å gjøre sitt ytterste for å skjerme fosteret og seg sjøl i forhold til risikofaktorer, skal ikke lide urimelig økonomisk og næringsmessig av den grunn. Det ville være helt urimelig.

Det var dette jeg hadde lyst til å trekke fram som et viktig perspektiv for oss i denne saka.

Statsråd Laila Dāvøy: Det framgår av innstillingen at en samlet komite vil be Regjeringen om å fremme forslag om en endring av folketrygdloven § 14-13 slik at ordningen med svangerskapspengene blir gjort gjeldende for alle yrkesaktive gravide kvinner.

Jeg støtter dette forslaget og vil arbeide med sikte på en lovendring slik at selvstendig næringsdrivende kan omfattes av svangerskapspengeordningen. Det kan ikke forsvares at et foster skal ha dårligere vern når moren er selvstendig næringsdrivende, enn når hun er arbeidstaker.

Svangerskapspengene ytes til friske gravide kvinner som må slutte i arbeid på grunn av at arbeidsmiljøet kan være skadelig for fosteret. Lovens vilkår for rett til svangerskapspengene er at kvinnen etter bestemmelser i lov eller forskrift er pålagt å slutte i arbeidet fordi hun er gravid og det ikke er mulig å omplassere henne til annet høvelig arbeid i bedriften.

De aktuelle bestemmelsene i lov eller forskrift retter seg i hovedsak mot arbeidstakere. Retten er dessuten knyttet opp mot at arbeidsgiver først har forsøkt å omplassere kvinnen eller å tilrettelegge arbeidet. Slik gjeldende lovtekst er formulert, faller derfor selvstendig næringsdrivende utenfor. For at denne gruppen skal kunne

omfattes, må man lage en annen modell. Den mest nærliggende løsningen vil trolig være at svangerskapskontrollen får en sentral rolle når det gjelder den konkrete vurderingen av kvinnens arbeidssituasjon.

Barne- og familiedepartementet arbeider for tiden med en gjennomgang av fødselspengeordningen med sikte på forenklinger og forbedringer. Jeg tar sikte på å sende forslagene på høring i løpet av året. Som det fremgår av mitt brev til sosialkomiteen av 5. april 2002, har jeg sett for meg at spørsmålet om svangerskapspengene til selvstendig næringsdrivende skulle behandles i dette høringsnotatet.

Jeg har merket meg at komiteen henstiller til Regjeringen å innarbeide endringsforslaget i budsjettet for 2003. Jeg vil forsøke å få dette til så langt det er mulig, men lovendringsforslaget må først sendes ut på høring. Det vil i høringsrunden være nødvendig å avklare bl.a. forholdet til karanteneperioden og den frivillige forsikringsordningen for syke- og fødselspengene, slik også representanten Arnstad har vært opptatt av. Dette vil kunne føre til endringer i flere bestemmelser i folketrygdloven. Videre er det nødvendig å avklare hvilke kriterier som skal legges til grunn for vurderingen av om det foreligger rett til svangerskapspengene og hvilken rolle lege eller jordmor skal ha i forhold til trygdeattesten.

Hensikten med lovendringen må uansett være å sikre at fosteret får det samme vernet uten hensyn til om moren er arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende. Dette skal vi finne en løsning på.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF): Det er en god dag for kvinnepolitikk, og det er en god dag for likestillingspolitikk. Kristelig Folkeparti mener at gravide kvinner må ha de samme rettigheter og muligheter til svangerskapspengene, uavhengig av om man er ansatt eller er selvstendig næringsdrivende.

Det er et paradoks at dersom en gravid kvinne er ansatt i en offentlig institusjon og må slutte fordi tunge løft kan skade fosteret hennes, får hun svangerskapspengene fra første dag dersom det ikke er mulig å tilrettelegge arbeidet eller å omplassere henne til annet arbeid i institusjonen. Er den gravide kvinnen selvstendig næringsdrivende og må slutte i arbeid fordi tunge løft f.eks. på gården eller i bedriften kan skade fosteret hennes, får hun ikke svangerskapspengene før det er gått 16 dager.

Det finnes også andre skjevheter mellom ansatte og selvstendig næringsdrivende. Jeg tenker på at selv om en ikke har ventetid som selvstendig næringsdrivende før en får utbetalt fødselspenge, får en bare utbetalt 65 pst. av inntekten, mens en ansatt får 100 pst. av lønnen de første 42 ukene. Dette med ulik behandling ved barns sykdom bør en også se på.

Kristelig Folkeparti er svært fornøyd med at barne- og familieministeren har tatt fatt i denne problematikken og andre sider ved fødselspengeordningen med sikte på forenklinger og forbedringer. Det trengs en avklaring av om forsikringsordningen også skal gjelde for svangerskapspengene.

Jeg er glad for at statsråden så tydelig har bekreftet at hun vil arbeide for en lovendring slik at gravide kvinner likestilles. Dermed får også fosteret lik beskyttelse.

En samlet komite ønsker å gi gravide kvinner økonomisk sikkerhet fra den dagen hun må slutte i arbeid fordi fosteret kan ta skade av arbeidsmiljøet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 2954)

S a k n r. 2

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Kvalitetsreformen. Om vurdering av enkelte unntak fra ny gradsstruktur i høyere utdanning (Innst. S. nr. 188 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 11 (2001-2002))

Elsa Skarbøvik (KrF) (ordfører for saken): Da Stortinget 12. juni i fjor behandlet kvalitetsreformen, ble det gitt tilslutning til departementets forslag om endringer i gradsstrukturen. I den nye gradsstrukturen skal lavere grad ha et omfang på tre år, og omfanget av høyere grad skal være to år. Den organiserte forskerutdanningen skal fortsatt være tre år. Stortinget bad dessuten Regjeringen komme tilbake med spørsmål knyttet til eventuelle omlegginger av profesjonsstudiene, embetsstudiene og lærerutdanningen. Det har den nå gjort. Vi vil få økt kvalitet og økt internasjonalisering i høyere utdanning når vi nå har behandlet gradsstrukturer i høyere utdanning.

Det er hyggelig å kunne takke komiteen for konstruktivt arbeid med en så å si enstemmig innstilling, som vi her legger fram for Stortinget. Fremskrittspartiet har et eget forslag om det juridiske studium, noe som jeg regner med at de selv kommenterer.

I St.meld. nr. 11 for 2001-2002 omtales de utdanningene som vil få unntak fra hovedmodellen. Ved vurdering av omfanget av utdanningene har Regjeringen lagt til grunn at flest mulig av studiene skal inngå i denne hovedmodellen, men det er gjort unntak for de kliniske studiene som medisins-, psykologi- og veterinærstudiet. En samlet komite er enig med Regjeringen i dette.

Komiteen er enig i at nivåbetegnelse «bachelor» og «master» fastsettes sentralt, men overlater til institusjonene selv å fastsette tilføyelser og presiseringer, slik at en kan få til en hensiktsmessig beskrivelse av nivå og innhold i det enkelte studium.

Det er særlig tre områder som har vært tema i komiteen. Det gjelder økonomi-, revisor- og teologiutdanning. Graden «siviløkonom» gis i dag for fullført, integrert studium i økonomifag av fire års varighet ved Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI og for studier av to års varighet utover toårig høgskolekandidatgrad ved høgskolene i Agder og Bodø. Departementet foreslår at dette fireårige studiet skal unntas fra den normale 3+2-modellen. Komiteen oppfatter økonomiutdanningen som en allmenn høyere utdanning, og har derfor ikke sett noen grunn til å holde denne utdanningen utenfor den vanlige gradsstrukturen. Komiteen anså at 3+2-modellen

er vel tilpasset både et internasjonalt arbeidsmarked og et internasjonalt utdanningsmarked.

En utvidelse av studietiden vil ha økonomiske konsekvenser, påpeker departementet i brev til komiteen. Komiteen har likevel enstemmig sagt at dette er en nødvendig utvidelse for å få en fullverdig utdanning i internasjonal målestokk. Modellen er også mer fleksibel, gir et bredere spekter av valgmuligheter og åpner også for smidige overganger for kandidater med lavere grad fra universiteter og høyskoler. En utvidelse av studietiden vil gi økt mulighet til å fange opp og integrere nye fag som f.eks. etikk, miljø og IKT. Dette vil gi oss en kvalitativt bedre siviløkonomutdanning. Komiteen har derfor vært enstemmig i at siviløkonomutdanningen bør følge den samme gradsstruktur som øvrige utdanninger, men gir utsettelse til 2004 med innføringen.

Komiteen kunne heller ikke se at det er grunnlag for å holde den høyere revisorutdanningen utenfor gradsstrukturen. Selv om dette vil forlenge studietiden med ett semester, er det også mulighet for å få faglig bredde på viktige samfunnsområder som miljø og etikk. Regjeringen sier i meldingen at sivilindustridesignstudiet skal utvides med et halvt år til et femårig mastergradsstudium, og det er komiteen enig i.

Teologistudiet kan oppfattes som en enhetlig profesjonsutdanning der teori og praksis hører naturlig sammen. Det har ved de teologiske fakulteter vært en klar utvikling i retning av langt sterkere integrasjon mellom de teoretiske og praktiske sidene ved presteutdanningen. Komiteen har lagt til rette for at graden cand. theol. blir beholdt og skal være et seksårsstudium der ettårig praktisk-teologisk utdanning er integrert. Det er fortsatt også mulighet for en mastergrad i kristendom, men nytt er det at det også kan bli mastergrad i teologi. Dette er etter ønske fra institusjonene selv, noe som blir ansett som historisk og en seier for presteutdanningen i Norge.

Komiteen har stilt seg positiv til departementets forslag om at graden for fullført studium i arkitektur skal være «master» ved femårig utdanning, men at Arkitekt-høgskolen i Oslo får beholde fem og et halvt års arkitektutdanning.

Alt i alt tror jeg dette representerer en omlegging som vil gi oss en bedre kvalitet i høyere utdanning. Ny gradsstruktur dreier seg ikke bare om et navneskifte, men skal være en motivasjon til faglig forbedring. Dessuten er omleggingen i tråd med forpliktelser og intensjoner i internasjonale avtaler, jf. Bologna-prosessen. Et av målene ved omlegging av gradsstrukturen er også å legge til rette for nasjonal og internasjonal studentmobilitet, og da er det viktig at de fleste studier tilpasses den internasjonale gradsstruktur.

Søren Fredrik Voie (H): Stortinget har nå til behandling en rekke saker som omhandler kvalitetsreformen i ulike sammenhenger og på ulike områder.

Jeg føler behov for innledningsvis å understreke at det vi behandler i dag, med harmonisering av gradsstruktur og vurdering av diverse unntak fra den vedtatte hovedmodell for gradsstrukturen, også er en del av kvalitetsre-

formen. Det er med andre ord ikke først og fremst et spørsmål om effektivisering, avkorting av studietiden for flere studier og dermed også frigjøring av økonomiske ressurser for å kunne spare penger, men tvert imot å kunne frigjøre ressurser for å bedre kvaliteten på våre studier totalt sett og for å kunne videreutvikle studiene på en bedre måte.

Når nå gradsstrukturen blir harmonisert mellom norske og internasjonale betegnelser og mellom utdanninger ved norske universiteter og høyskoler og utdanninger i utlandet, er dette også et klart resultat av at vi befinner oss i en internasjonal og globalisert verden også innenfor høyere utdanning og forskning.

Det er et uttalt politisk ønske at minst 50 pst. av norske studenter skal ha minimum et halvt års utenlandsstudier som en del av sin utdanning. På samme måte ønsker vi også å arbeide for at utenlandske studenter skal finne det tilsvarende attraktivt å ta deler av sin utdanning i Norge ved norske læresteder. De vedtak som Stortinget gjør i denne saken, er med på å lette dette arbeidet. Vi legger til rette for at norske gradsstrukturer ikke bare skal være gjenkjennelige og sammenlignbare med internasjonale betegnelser, de skal sågar være de samme – og også likeverdige – i forhold til internasjonale sammenligninger og internasjonal utveksling, enten det gjelder studenter eller ferdige kandidater som allerede er i arbeidslivet, og som søker jobb i et internasjonalt arbeidsmarked.

I en tid med knapphet på arbeidskraft – vi har praktisk talt ikke arbeidsløshet i landet – er det selvsagt en målsetting at flest mulig studenter fullfører studiene til normert tid, og at de raskest mulig kommer ut i arbeidslivet. I denne sammenheng er gradsstrukturen og kvalitetsreformen et viktig bidrag.

I Høyre er vi selvfølgelig enig i hovedmodellen, en treårig bachelorgrad og en femårig mastergrad. Men samtidig er det viktig for oss å understreke den åpning som gis for fleksibilitet og mangfold med hensyn til studiets lengde. Når hovedsiktemålet er økt kvalitet i utdanningene, er det viktig for oss å presisere at dette går foran både systemtenking og slavisk tilpasning til en vedtatt modell. Det er hyggelig å konstatere at stortingsflertallet har sluttet seg til en slik vurdering, at man åpner for at både kvalitetshensyn og studiets egenart kan tilsi en annen inndeling enn hovedmodellen for tid og lengde for enkelte studier, og at man gir rom for dette gjennom de vedtak som Stortinget i dag innbys til å fatte. Det gir mulighet for at studiestedene kan utvikle og profilere sin egenart og styrke som konkurransefortrinn, både overfor kommende studenter og overfor markedet generelt.

Jeg tror dette er ett av mange bidrag til å heve kvaliteten på norsk høyere utdanning og ser fram til den praktiske gjennomføringen, som det først og fremst er opp til våre gode læresteder å iverksette og gjennomføre.

Ursula Evje (FrP): Økt internasjonalisering på grunn av ny gradsstruktur – det er vel å ta litt hardt i. Standarder som er internasjonalt gjenkjennelige derimot, *det* er noe som ville ha bedret internasjonaliseringen ganske

øyeblikkelig. Men det ønsker – merkelig nok – ikke flertallet. Man vil heller ha et annet system.

Det har vært bred enighet om hovedprinsippene i meldingen. Komiteen har sågar vært enstemmig under hele behandlingen. Vi har ingen grunn til å komme med synspunkter utover det som ligger i dokumentet, bortsett fra når det gjelder én ting.

Det er enda et studium det bør settes spørsmålsteget ved, og det er juridikum. Juridikum har vært utsatt for flere omlegginger – også i den senere tid. Alle disse omleggingene har i det vesentlige vært knyttet til studiets lengde, og dermed har også studiets kvalitetsmessige innhold blitt berørt. Nå skal det ytterligere reduseres, med ett år, for å bli tilpasset normalmodellen på 3+2 år. Dette setter Fremskrittspartiet et stort spørsmålsteget ved, særlig når vi vet at advokatkontorene – som er dyktige, og som mange ønsker å benytte – har ekstremt lange ventelister, at rettsapparatet som sådant ikke klarer å ta unna sakene, og at rekrutteringen er dårlig. Svaret kan umulig være å bruke kortere tid på å utdanne kandidatene og få kandidater med et gjennomgående dårligere kunnskapsnivå – for så å fylle dem opp der. *Det* vil skade enkeltindividets rettssikkerhet ganske dramatisk.

På bakgrunn av alle de tankene som har vært luftet angående de juridiske fakultetenes ekstremt teoretiske vinklinger, har Fremskrittspartiet kommet til at vi bør, dersom man reduserer til normalmodellen, få en mer praktisk tilnærming til faget. Vi foreslår derfor at man innfører et praktisk-juridisk seminar som en integrert del av masterstudiet. Vi tenker oss at dette får en innretning som er tilnærmet sammenfallende med de innretninger som gjelder for det teologiske studium. Vi tror at dette vil bedre kvaliteten og øke rettssikkerheten.

Jeg vil på vegne av Fremskrittspartiet ta opp det forslaget som vi står alene om i Innst. S. nr. 188.

Presidenten: Ursula Evje har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder): Vi har bak oss en tiårsperiode med omfattende reformer av utdannings-systemet vårt – fra grunnskole til høyere utdanning. Det startet med de statlige høyskolene for ca. ti år siden.

Forhåpentligvis har vi lært mye. Noe har vi i alle fall lært i denne perioden med omfattende reformer: Det skal være rom for avvikende ordninger. Det skal være rom for modeller ved siden av hovedmodellen. Det er flere grunner til det. Blant annet er det viktig å ta vare på det engasjementet som finnes i de ulike institusjonene.

Denne reformen – som er vedtatt, og som vi følger opp i dag – blir møtt med et stort engasjement i utdanningsinstitusjonene våre. Man er der godt i gang med å legge om til nye studieprogrammer, der det blir større tverrfaglighet. Vi åpner for internasjonalisering og ber institusjonene om at man i utviklingen av nye studieprogrammer legger til rette for at en del av studiet kan tas ved en utenlandsk institusjon, nettopp for å stimulere til at flere får mulighet til å ta utdanning i utlandet.

Flertallet i komiteen – en enstemmig komite – følger stort sett opp Regjeringens forslag. Men på et området er vi helt klart ikke enig med Regjeringen. Det går på siviløkonomstudiet, der vi sier at det skal inn i 3+2-modellen. Det var vanskelig å forstå argumentasjonen fra Regjeringen om hvorfor de ønsket å unnta dette studiet fra modellen. At det har fungert godt i lange tider, er et argument som vi hører. Men nå skal vi forme utdanningen for fremtiden, og da mener flertallet i komiteen – etter hvert en enstemmig komite – at også siviløkonomstudiet bør legge seg på hovedmodellen, dvs. 3+2, nettopp for å tilpasse seg det som skjer internasjonalt, og muligheten for å utveksle studenter til utlandet. Vi fikk også sterke henvendelser fra flere av institusjonene som utdanner siviløkonomer, om at de ønsket å legge seg på 3+2-modellen. Det var altså sterke og klare signaler fra ulike miljøer om at også den utdanningen bør legge seg på 3+2-modellen. Det har en enstemmig komite nå gått inn for.

Handelshøyskolen i Bergen har fått litt lengre tid til å tilpasse seg. Det er jo litt merkelig at den institusjonen som skal utdanne fremtidens ledere, har problemer med å omstille seg like kjapt som andre institusjoner som har en annen rolle. Men vi tar til etterretning at de trenger litt lengre tid på omstilling. Komiteen har gitt dem muligheten til å bruke ett år mer, men da skal ordningen være innført også for Handelshøyskolen i Bergen.

Så helt til slutt litt om teologi- og presteutdanningen. Det komiteen sier, i tillegg til at det skal være et seksårig integrert løp, er at de som utdanner teologer og prester, dvs. Menighetsfakultetet, Det teologiske fakultet og Misionshøyskolen, også må være opptatt av å tenke 3+2-strukturer, dvs. at de prøver å organisere utdanningen sin slik at dersom noen kanskje finner ut at de ikke vil bli prest, kan hoppe av etter tre år og ta en annen utdanning, eksempelvis rettet inn mot arbeid innenfor Den norske kirke, at de også jobber i forhold til 3+2-modellen og er opptatt av å finne gode strukturer innenfor denne modellen.

Dette er en bra innstilling. Vi tar vare på mangfoldet, samtidig som vi får på plass de som det er naturlig å få på plass innenfor 3+2-modellen.

Vidar Bjørnstad (A): De aller fleste andre partiene har nå hatt ordet. Og for at det ikke skal mistolkes, og at taushet fra vår side skulle tilsi at vi støtter innstillingen med påholden penn, vil jeg bare her fra talerstolen bekrefte at vi fullt ut deler alle konklusjonene i den enstemmige innstillingen. Jeg finner det unødvendig å gjenta begrunnelsen som fremgår av den tilnærmet enstemmige innstillingen. Jeg er sikker på at et av de andre partiene som ikke har hatt ordet – Senterpartiet – deler den oppfatningen.

Presidenten: Det var velsignet å høre!

Elsa Skarbøvik (KrF): Også Kristelig Folkeparti slutter seg til denne enstemmigheten her. Men jeg er gjort oppmerksom på at det tre steder i sammendraget i

denne innstillingen er feil som bør rettes opp, slik at det kommer i tråd med det som står i meldingen.

På første side der graden veterinærmedisin omtales, skal det stå «*cand.med.vet.*» og ikke «*cand.med.*». Det er i annen kolonne, annet avsnitt.

På side 2, første spalte annet avsnitt, omtales sivilingeniørstudiet, og i siste setning skal det stå etter en «3+2-modell» og ikke «2+2-modell».

Dessuten når det gjelder Norges landbrukshøgskole, er det ett ord som er blitt feil. Det skal stå: «Unntatt er retningen landskapsarkitektur som fortsatt kan» – ikke «skal» – «være et integrert 5-årig studium».

Da blir det slik som det står i meldingen.

Presidenten: De rettingene som representanten Skarbøvik har gjort oppmerksom på, vil framgå av referatet.

Leif Frode Onarheim (H): Jeg er glad for at en samlet komite har lagt frem en innstilling som jeg tror kan føre til kvalitetsheving på en rekke av våre studier. Det er veldig positivt.

Personlig er jeg veldig glad for at også siviløkonomutdanningen kom inn i det nye studiemønsteret. Grunnen til det er ganske kort den at siviløkonomer etter hvert har inntatt veldig mange lederstillinger i vårt samfunn. Mange av dem kommer i situasjoner hvor det går store penger gjennom bedriftene som de skal håndtere, og det er lett å bli fristet. Det er ikke noe vanskelig å være etisk hvis man aldri blir fristet. Jeg tror det er veldig viktig at nettopp den gruppen får anledning til å fordype seg noe mer i generell samfunnsforståelse og i etiske problemstillinger. Dette å trene på etiske problemstillinger, tror jeg er veldig viktig. Jeg håper da at den ekstra tid som siviløkonomstudiet nå får, blir benyttet ganske ekstensivt på nettopp de to områdene – samfunnsforståelse og etiske problemstillinger.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at akkurat det er han helt enig med representanten Onarheim i.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg må bare bekrefte det Vidar Bjørnstad sa, at Senterpartiet støtter denne innstillingen helt og fullt. Vi var enige om at ikke så mange skulle ta ordet, men når alle tar ordet, og noen tar ordet flere ganger, synes jeg det er viktig å si noe om dette.

Jeg har lyst til å understreke at jeg er veldig glad for at en samlet komite ikke ønsker at utdanningen skal være så strømlinjeformet som Regjeringen opprinnelig la opp til. Det er viktig at noen studier og noen institusjoner kan kjøre noen andre løp enn 3+2-modellen. Dette vil vi også se i forbindelse med andre saker, bl.a. høyere kunstutdanning, som skal behandles i denne salen senere.

Jeg har lyst til å understreke at jeg er veldig glad for at man når det gjelder teologistudiet, får beholde *cand.theol.*-graden, at det som en faktisk har jobbet med helt siden midten av 1970-tallet – å integrere deler av praktisk-teologisk seminar i det teoretiske studiet – kan fortsette, og at institusjonene blir gitt frihet til å integrere dette på

en måte som tjener studentene, slik at de kan bli dyktige prester i Den norske kirke.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 2954)

Presidenten vil for øvrig bemerke at det er greit at man bruker dagen i dag til denne type debatt. I løpet av den resterende tid før Stortinget skal gå fra hverandre, blir det neppe tid til det.

S a k n r . 3

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Arne Sortevik om å innfri den økonomiske merbelastning som et økt antall utenlandsstudenter har påført ANSAs informasjons- og rådgivningstjeneste (Innst. S. nr. 197 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:126 (2001-2002))

Jan Simonsen (uav) (ordfører for saken): Fremskrittspartiet har levert inn et forslag med følgende ordlyd:

«Stortinget ber Regjeringen om å øke den økonomiske støtten til ANSAs rådgivningstjenester slik at organisasjonen gis reell mulighet til, på en profesjonell måte, å ivareta den sterkt økende arbeidsmengden i forhold til vedtak som er fattet og den endring av studenter valg som har funnet sted fra 1964 til 2002.»

Allerede i forslaget forklares det hvorfor man ønsker å øke den økonomiske støtten til ANSA, og det underbygges og argumenteres litt mer for det i innstillingen, bl.a. vises det til at ANSA har samme rådgivningsbemanning i dag som man hadde i 1964. Den gang var det ca. 3 000 studenter i utlandet, og i dag er det ca. 15 000.

Fremskrittspartiet og undertegnede mener også at myndighetene nå må gripe inn og støtte driften av en ny stilling i ANSA, og at det bør skje så raskt som mulig.

Flertallet på sin side – de øvrige partiene – mener at behovet for og den offentlige støtten til ANSA må vurderes i forbindelse med de årlige statsbudsjettene og de reviderte budsjetter, og viser i denne sammenheng til partienes standpunkter. Hvis man gjør nettopp det, og går tilbake og sjekker hva de ulike partiene mente under behandlingen av årets statsbudsjett, ser man at det er et flertall på Stortinget som mener at ANSA bør få tilført økte midler og ytterligere en stilling.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre foreslo faktisk en ny rådgivende stilling i ANSA i forbindelse med undervisningsbudsjettet, men de fikk ikke Fremskrittspartiet med seg, og det ble nedstemt. Nå ønsker Fremskrittspartiet å presse på for denne nye stillingen gjennom dette forslaget, men de får ikke Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre med seg, så det blir nedstemt. Det er altså et flertall på Stortinget som har en sterk vilje til å gi ANSA en ny stilling. De får det bare ikke til.

Så er spørsmålet: Hvorfor? Jeg har min egen teori om det, og den er ikke særlig hyggelig for det norske politiske miljøet, men jeg håper presidenten vil tilgi. Min teori er følgende: Under behandlingen av årets statsbudsjett stemte Fremskrittspartiet oppsiktsvekkende sammen

med Arbeiderpartiet og SV i forbindelse med undervisningsbudsjettet. Jeg tror Fremskrittspartiet gjorde det fordi man var sur på regjeringspartiene som ikke ville la Carl I. Hagen bli stortingspresident. Så fant man ut at undervisningsbudsjettet var et egnet sted å markere dette på, for da kunne man fjerne noen prestestillinger, noe som man regnet med ville gjøre statsministeren rimelig irritert.

Hvorfor vil så ikke regjeringspartiene på sin side rette opp dette nå når de har mulighet til det? Jeg tror det henger sammen med at nå er regjeringspartiene sure på Fremskrittspartiet som ikke stemte sammen med regjeringspartiene i statsbudsjettet. Så tenker de at nå får Fremskrittspartiet steke litt i sitt eget fett. De får lov til å være upopulære i ANSA og i utenlandsstudentmiljøet i alle fall i et halvt år til, fram til neste års statsbudsjett. – Vi skal ikke hjelpe Fremskrittspartiet med å rette opp deres egen tabbe.

Slik tror jeg dessverre det er. Og jeg er klar over at det ikke er så veldig fint å si det. Men når Norge styres gjennom et samarbeid mellom Tuppen og Lillemor, må det av og til gå litt galt.

Presidenten: Presidenten var i og for seg innstilt på å se gjennom fingrene med de fanatiske teorier som representanten Simonsen hadde, men presidenten synes representanten går meget langt når han karakteriserer Det norske storting og den norske regjering som «Tuppen og Lillemor». Det vil jeg sterkt anbefale ham å slutte med.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg skal ikke kommentere teoriene til Simonsen.

Vi er uenige i at en skal behandle enkeltbevilgninger i saker av denne størrelse og karakter utenom de vanlige budsjetterundene. Men jeg har lyst til fra talerstolen å gi uttrykk for vårt syn på det positive arbeidet vi mener ANSA gjør i forhold til rådgivning overfor studenter i utlandet, og også med hensyn til informasjon overfor potensielle utenlandske studenter her i Norge.

I den sammenheng synes jeg det er et viktig perspektiv å registrere et stadig økende antall profesjonelle aktører som har økonomiske interesser i forhold til å rekruttere studenter til utenlandsstudier, og jeg synes at ANSA i samarbeid med det offentlige er en viktig pilar å bygge videre på.

Jeg vil også benytte anledningen til å nevne en sak jeg har berørt tidligere, og som gjelder studenter i utlandet. Vi ønsker en utvikling der antallet studenter i utlandet skal øke, ikke bare når det gjelder de som tar utdanning der på full tid, men også når det gjelder de som skal ta deler av en utdanning der mesteparten skal skje i Norge. Blant annet på bakgrunn av informasjon fra ANSA har vi registrert et stadig økende problem med at studenter i utlandet ikke får tilstrekkelig – eller ikke i det hele tatt – juridisk hjelp når saker dukker opp, og det har jo noe å gjøre med rettssikkerheten til en stadig større gruppe av nordmenn i utlandet.

Jeg vil bare gjenta dette og oppfordre statsråden og departementet om å ha med seg dette kanskje lille, men i

hvert fall viktige perspektiv knyttet opp til utenlandsstudenter, og sikre at dette fanges opp når antallet ute nå vil øke i enda større grad enn tilfellet er i dag.

Ursula Evje (FrP): Uten at jeg skal kommentere noe som har blitt sagt før, rinner det meg i hu et ord: Jeg vil, jeg vil, men jeg får det ikke til!

Antallet norske studenter i utlandet har gradvis økt de siste årene. I juni 2002 var det rundt 15 000 gradsstudenter og nærmere 5 000 delstudenter utenfor Norges grenser. Antallet studenter i utlandet vil komme til å øke ytterligere som følge av at Stortinget ved behandlingen av St.meld. nr. 27 for 2000-2001 gav sin tilslutning til Regjeringens fremlegg om at alle studenter i Norge skulle gis et tilbud om å ta deler av sin utdanning i utlandet. Vi har også tidligere i dag hørt at gradsstrukturen i seg selv vil gi økt internasjonalisering.

Utdanningsfinansieringen i Norge bidrar positivt til at mange velger å studere i utlandet. Det store antall norske studenter ved utenlandske studiesteder har behov for god bistand, råd og veiledning. ANSA har derfor siden 1964 hatt én stilling som studentrådgiver, finansiert over Utdanningsdepartementets budsjett. Ved opprettelsen av stillingen i 1964 var det 3 173 studenter fra Norge som studerte ved utenlandske høyere utdanningsinstitusjoner. Med i overkant av 20 000 grads- og delstudenter i utlandet ser vi nå at antallet utenlandsstudenter har blitt femdoblet siden 1964. Det arbeidet ANSA gjør i form av bistand, rådgivning og gjennom sine nettverk, er svært viktig for å skape trygghet for de norske utenlandsstudentene.

Norske høyere utdanningsinstitusjoner vil som følge av Innst. S. nr. 337 for 2000-2001 bli pålagt å sørge for en økt internasjonalisering ved at studenter tar deler av sin utdanning ute. Dette vil medføre at et økende antall utenlandsstudenter vil få problemer med både norske og utenlandske etater og organer. Det vil derfor bli en effektiv utnyttelse av eksisterende kompetanse å overføre hele dette sakskomplekset for delstudentene til ANSA, som den frittstående institusjon med størst kompetanse innen dette saksfeltet. En slik overføring av merarbeid må derfor tas med i en større vurdering.

Fra 2001 så ANSA seg nødt til å ansette en ekstra studentrådgiver, mens søknaden om ekstra midler var til behandling. Dette resulterte i et underskudd for ANSA på over 0,5 mill. kr i 2001. Et tilsvarende resultat for 2002 kan ikke organisasjoner av denne type leve med. Fremskrittspartiet ønsker derfor at ANSA får fullfinansiert to stillinger ved rådgivningstjenesten over Utdanningsdepartementets budsjett. På bakgrunn av de fleste øvrige stortingspartiers standpunkt finner Fremskrittspartiet det svært påfallende at vi ikke får flertall for dette forslaget.

Den 29. april 2002 under behandlingen av en interpellasjon fra representanten Skei Grande om å stimulere til studier ved utenlandske institusjoner viser representanten Bjørnstad fra Arbeiderpartiet til at ANSA har «registrert ca. 80 henvendelser i året fra norske studenter i utlandet med forespørsel om rettshjelp», og at det derfor er «viktig at norske studenter i utlandet sikres juridisk hjelp og

veiledning som de har behov for». Representanten Bjørnstad uttalte at han håpet «derfor at dette er en sak som Regjeringen kan ta tak i, slik at også utenlandsstudentenes rettssikkerhet kan bli godt ivaretatt». Det sa representanten Bjørnstad den gang. På dette grunnlag finner Fremskrittspartiet det overraskende at Arbeiderpartiet nå – litt over en måned etter dette utsagnet – ikke følger opp det med å styrke den eneste eksisterende rådgivningstjeneste for utenlandsstudenter.

Det mest overraskende er dog at ikke regjeringspartiene stiller seg bak dette forslaget. Senest i Budsjett-innst. S. nr. 12 for 2001-2002 gikk regjeringspartiene inn for dette forslaget og så «svært positivt på det arbeidet som gjøres med rådgivning for utenlandsstudenter» og foreslo den gang å bevilge 0,5 mill. kr til en ekstra studentrådgiver for ANSA. Fremskrittspartiet beklager at dette punktet ikke var mulig å få med i vårt budsjettforlik på utdanningssiden med Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Fremskrittspartiet gav nå Regjeringen en håndsrekning for å få gjennomført dette forslaget i revidert, og stiller oss undrende til kontinuiteten i regjeringspartienes prioriteringer.

I Innst. S. nr. 197 for 2001-2002 viser flertallet, bestående av alle partier med unntak av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, at det i revidert nasjonalbudsjett 2002 er foreslått en bevilgning på 1,5 mill. kr for å oppgradere IT-systemene til ANSA. Dette forslaget er utelukkende positivt. Men Fremskrittspartiet konstaterer at dette kun dreier seg om en teknisk opprustning av IT-struktur og nettjenester ved ANSAs avdeling for studieinformasjon. Dette vedtaket bedrer ikke situasjonen for de mange norske studenter i utlandet som opplever vansker i sin studiehverdag.

I Innst. S. nr. 197 hevder også flertallet, bestående av alle partier med unntak av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, at «behovet og den offentlige støtten til ANSA må vurderes i forbindelse med de årlige statsbudsjetter/reviderte budsjetter». For regjeringspartiene faller dette utsagnet på sin egen urimelighet, da Fremskrittspartiet ikke får gjennomslag for en økt støtte til rådgivningstjenesten i ANSA, hvilket i stor grad er identisk med det forslag regjeringspartiene selv kom med i Budsjett-innst. nr. 12 for 2001-2002. ANSA vil nå mest sannsynlig måtte si opp én av de to stillingene de har i rådgivningstjenesten, hvilket vil bety at den hjelp til rådgivning, bistand og rettssikkerhetsveiledning som norske studenter i utlandet i dag får, vil bli kraftig svekket. Fremskrittspartiet håper Regjeringen ser alvor i denne situasjonen og implementerer tiltak i neste års statsbudsjett.

I tillegg vil jeg ta opp det forslaget som vi står alene om.

Presidenten: Representanten har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Presidenten vil foreslå at dersom det mot formodning skulle være flere – utover de allerede inntegnede talere – som ber om ordet, får de kun 3 minutters taletid. – Det anses vedtatt.

Lena Jensen (SV): Et fokus på internasjonalisering i høyere utdanning er viktig. Det Dokument nr. 8-forslaget fra Fremskrittspartiet tar opp om ANSAs situasjon, er et viktig politisk spørsmål. Det arbeidet som ANSA gjør innenfor internasjonalisering og for norske studenter som oppholder seg i utlandet, er viktig.

Stortinget har vedtatt et mål som betyr at vi er nødt til å øke antall studenter som tar hele eller deler av utdanningen i utlandet. Verden blir mindre og mindre. Det er viktig at studenter drar ut, opplever og tar del i kultur, i språk og i tradisjoner og tar dette med tilbake.

Det er mange måter å gjøre dette på. Det er viktig å styrke universitetene og universitetenes kompetanse når det gjelder utdanningen i utlandet, og også styrke formidlings- og informasjonstjenesten overfor studentene. Det er viktig å fokusere både på stipend og rettshjelp, som det tidligere har vært snakket om, og ANSA er en viktig del av dette.

SV slutter seg til den fellesmerknaden hvor man henviser til at dette tar man opp i de årlige statsbudsjetter og i revidert nasjonalbudsjett. Dette handler om edruelighet, og om at vi står på de politiske prioriteringene vi foretar. Når Fremskrittspartiet tar opp dette i et Dokument nr. 8-forslag, men ikke foreslo en styrking av dette i budsjettet, og heller ikke kom med det i det forliket de gjorde med Regjeringen med hensyn til revidert budsjett, så handler det ikke om redelighet. Politikk handler om å fremme forslag, men også om å følge disse opp i det virkelige liv. Fremskrittspartiet tar opp en viktig sak, men det handler om, er at for å få gjennomført noe, gjennomfører man det i forbindelse med de årlige statsbudsjetter og gjennom de økonomiske prioriteringene de enkelte partier har.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Elsa Skarbøvik (KrF): Kristelig Folkeparti deler fullt ut Fremskrittspartiets utgreiing om ANSAs arbeid som svært nyttig og nødvendig, ikke minst når vi har som målsetting å øke internasjonaliseringen for studentene.

Men jeg må spørre om hva som er forskjellen fra nyttår til nå, når Fremskrittspartiet nå kommer med det samme forslaget som de hadde mulighet til å stemme for tidligere. Jo, forskjellen er at Regjeringen i revidert budsjett har tatt tak i ANSAs situasjon, og derfor foreslår en bevilgning på 1,5 mill. kr til å oppgradere IT-systemene. Man ønsker altså ikke omkamp om en sak som ble nedstemt tidligere.

Dessuten ønsker Kristelig Folkeparti å fortsette med å se dette i en økonomisk sammenheng, slik at ANSA får en håndsrekning, også fra regjeringspartiene. Det er det fullt mulig å følge opp senere. For Kristelig Folkeparti er det viktig å se dette i en sammenheng, slik vi sier i innstillingen, hvor vi viser til de årlige budsjetter.

Ine Marie Eriksen (H): Det er ingen i komiteen som ikke anerkjenner det viktige arbeidet ANSA gjør. Derfor

fremmet også Regjeringa forslag om å bevilge 1,5 mill. kr til oppgradering av IT-utstyr i revidert budsjett.

Når flertallet ikke sier ja til denne bevilgningen, er det ikke fordi vi ikke verdsetter den jobben ANSA gjør, men rett og slett fordi det er et budsjettspørsmål. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har, som saksordføreren sa, fremmet forslag om en bevilgning til en ekstra rådgiverstilling. Da ble vi nedstemt av flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Jeg har ikke vært stortingsrepresentant så forferdelig lenge, men jeg har vært stortingsrepresentant lenge nok til å forstå én ting, nemlig at om man skal ha muligheter til å få gjennomslag for noe, må man ta det opp i forbindelse med budsjettbehandlingene. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre foreslo en slik ekstra bevilgning i budsjettbehandlingene, men ble nedstemt.

Helt til slutt ønsker jeg kort å kommentere et par forhold.

I Fremskrittspartiets særmerknad i innstillingen står det:

«Det er ingen tvil om at rådgivningstjenesten var sprenget i fjor høst da ANSA så seg nødt til å ansette en ny rådgiver. Denne avgjørelsen har skapt økonomiske problemer for organisasjonen.»

Ja, nettopp derfor ønsket vi å bevilge ekstra penger i budsjettet i fjor til en slik rådgiverstilling. Når representanten Evje fra talerstolen sier at hun «beklager at dette punktet ikke var mulig å få med i vårt budsjettforlik», kan jeg si at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre også beklager at det ikke var mulig – men det stod altså ikke på oss.

Parallelt med behandlingen av dette Dokument nr. 8-forslaget har det foregått en forhandling om revidert budsjett. Da foresvever det meg noe merkelig at pengene til en ekstra rådgiverstilling overhodet ikke var en prioritert post fra Fremskrittspartiet i disse forhandlingene.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Først en liten korrigerende innlegg til representanten Simonsen. Han snakket om et budsjettforlik og utelot Senterpartiet, men heldigvis er det andre representanter som har nevnt det. Senterpartiet var altså med i det budsjettforliket.

Det er korrekt at et forslag om en ny stilling til ANSA ikke var med i det budsjettet. Det er derfor gledelig, synes jeg, at regjeringspartiene legger inn 1,5 mill. kr til oppgradering av IT-utstyret. ANSAs arbeid er faktisk svært viktig. Særlig i forhold til aggressive agenter fra mange universiteter rundt omkring i verden som driver sin markedsføring, synes jeg ANSA er et viktig redskap for å kunne gi en god informasjon om studiesteder osv. i utlandet.

Så vil jeg til slutt si at Senterpartiet i sitt forslag til revidert budsjett faktisk legger inn igjen denne stillingen, med en halv million kroner.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ursula Evje (FrP): Jeg føler at det er nødvendig å svare på en del påstander som synes å henge i luften her. Kristelig Folkeparti var veldig glad for at de hadde fremmet forslaget om og lagt inn penger til nye IT-systemer. Dette skal ANSA være veldig glad for, og det er jeg også sikker på at ANSA er. Dette var det helt nødvendig å få gjort, fordi de gamle IT-systemene faktisk hadde kollapset. Hadde man ikke fått disse pengene, så hadde ANSA vært ute av drift. Da hadde et flertall i denne sal måttet ta ansvaret for at dette kontoret var ute av drift.

Det vi legger inn nå, er en rådgivningsstilling. Hvis folk går litt i seg selv, vil de erindre at vi før jul i fjor hadde ganske mange runder med regjeringspartiene hvor dette var et tema. De som har vært på Stortinget lenger enn fra i fjor høst til nå, vet at Fremskrittspartiet om igjen og om igjen, både fraksjonen, partiformannen og flere, har tatt opp ANSAs problemer og tvunget igjennom løsninger, både da Lilletun var statsråd og under andre statsråder. Dette vet man hvis man går litt i seg selv.

Når det nå blir hevdet at vi ikke har sagt noe om dette i revidert budsjett, er det kanskje en grunn til at vi la dette fram som et Dokument nr. 8-forslag: Revidert budsjett er en revisjon, og bør ikke få puttet inn i seg en lang rekke nye tiltak fordi man har fått dårlig samvittighet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 2954)

S a k n r . 4

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Arne Sortevik om å endre vilkårene i Statens lånekasse for utdanning slik at elever som tar fagutdanning i videregående skole, kan søke stipend og studielån i den verdiskapende del av sin utdanning (Innst. S. nr. 195 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:127 (2001-2002))

Eva M. Nielsen (A) (ordfører for saken): Det er prisverdig at forslagsstillerne setter søkelyset på den økonomiske situasjonen til lærlinger i den videregående opplæringen.

Komiteens flertall viser imidlertid i denne innstillingen til at lærlinger også i dag har rett til stipend og lån, på linje med alle andre elever i den videregående skolen. Det vil si at lærlinger under 19 år som bor hjemme, kan få støtte behovsprøvd mot forsørgerens og egen økonomi, og at lærlinger under 19 år som bor på hybel, kan få utdanningsstipend på 3 385 kr pr. måned uavhengig av egen eller foreldrenes økonomi.

Men siden lærlinger, til forskjell fra elever, har en lærlinglønn, går altså 60 pst. av hver krone de tjener, til fratrukk i utdanningsstipend og lån. Lærlinglønn regnes som såkalt arbeidsfri inntekt, og det trekkes derfor fra første krone. Men hvis lærlingene på samme måte som elever har en ekstrajobb, kan de tjene opp til fribeløpet som nå er økt til 5 200 kr uten trekk i stipend eller lån. I tillegg kan lærlingene få støtte i elleve måneder pr. un-

dervisningsår, mens andre elever i videregående skole normalt får støtte i ti måneder.

Det samme flertallet mener at en realitetsbehandling av dette forslaget bør vente til den bebudede gjennomgangen av støtteordningen fra Lånekassen til unge i videregående opplæring, slik at man kan få se dette i en helhet. I den forbindelse ber flertallet spesielt departementet vurdere behovet for endringer i støtteordninger som gjelder lærlinger.

Fra Arbeiderpartiets side vil jeg legge til at vi klart ser behovet for å bedre stipendordningen i den videregående opplæringen, og vil komme tilbake til dette når vi skal behandle revideringen av Lånekassens ordninger.

Med disse ord anbefaler jeg komiteens innstilling.

Ursula Evje (FrP): Jeg vil kort ta opp to ting som er viktige i denne sammenhengen. Det ene er ordet «avkortning», og det andre er ordet «behovsprøving». Lærlinger som er inne i sin – skal vi si – inntjeningsperiode av utdanningen, har et normalt løp på to år i skole og to år i bedrift. Når de er i bedrift, tjener de penger både for bedriften og seg selv. I denne perioden oppstår det en lang rekke problemer, for læreplaner i bedrift har man ikke for alle typer utdanninger alle steder i dette landet hvor det bor folk. Det betyr at hvis man bor på et sted hvor man ikke får læreplass i bedrift, eller kan tegne en lærlingkontrakt med en bedrift, i nærheten av der man bor, så må man bo for seg selv, med egen husholdning, egen husleie, eget matbudsjett osv. Vi vet at bøker og andre ting knyttet til videregående opplæring må betales av den enkelte student. Vi vet også at man ønsker å få innført stipendordninger for dette. Vi vet at Arbeiderpartiet har slått rundt seg med til sammen ca. 200 mill. kr for å bøte på dette problemet, men det blir egentlig bare småpenger.

Det som er tungt for lærlingene som ikke bor hjemme, er husleien. I Oslo trenger vi over 2 000 fagarbeidere. Det vet vi, for det har media presentert for oss titt og ofte. For en med lærlingkontrakt med et firma i Oslo – som kanskje kommer fra Hedmark, som kanskje kommer fra Møre og Romsdal – så sier det seg selv at det ikke er mulig å leie en bolig her i byen og betale den med den avkortede tilleggsbevilgningen man får av Lånekassen i form av stipend og lån. Da står disse lærlingene overfor to valg: ekstrajobb, betydelig overtid i den jobben de har, eller å gå på sosialkontoret. Veldig mange gjør det siste og er sosialklienter gjennom hele den delen av sin utdanning. Dette er de faktiske forhold.

Det som er viktig her, er vel ikke hvordan vi vrir på ord i våre egne lovparagrafer, men å titte litt rundt oss, erkjenne at det vi tenkte da vi lagde paragrafene, var bra den gangen, men at tiden har gått ifra oss. En lærling med en husleie i Oslo på 6 000–7 000 kr i måneden kan umulig klare å få dette til å henge sammen. Vi må fjerne avkortingsreglene, og vi må fjerne behovsprøvingen. Og det er det vårt forslag veldig enkelt går ut på, men som flertallet ikke synes er så viktig akkurat nå, fordi vi skal ta det i en annen bolk. Det hjelper ikke de lærlingene som ikke har mat, det hjelper ikke de lærlingene som

ikke får dekket sine basisbehov i et velferdssamfunn, og jeg snakker ikke om luksus, jeg snakker om rene basisbehov.

Vi beklager at man ønsker å bruke ytterligere tid på dette. Det er kunnskap som burde være velkjent for de fleste av oss som har barn i den alderen, eller som har hatt det ganske nylig.

Med dette vil jeg ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Presidenten: Representanten Evje har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, se neste spalte)

J ø r g e n K o s m o gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Vi går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:81 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om rett til svangerskaps-penger for selvstendig næringsdrivende kvinner – blir lagt ved møteboka.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Ursula Evje på vegne av Fremskrittspartiet satt fram følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen tilrettelegge det juridiske studium slik at et praktisk-juridisk seminar legges inn som en integrert del av masterstudiet med en utvidelse av studietiden til 6 år.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 92 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.26.32)

Komiteen hadde innstillet:

I

Siviløkonomutdanningen skal inngå i den nye gradsstrukturen med 3-årig bachelor som lavere grad og 2-årig master som høyere grad.

II

St.meld. nr. 11 (2001-2002) – om Kvalitetsreformen. Om vurdering av enkelte unntak fra ny gradsstruktur i høyere utdanning – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Ursula Evje på vegne av Fremskrittspartiet satt fram følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å øke den økonomiske støtten til ANSAs rådgivningstjenester slik at organisasjonen gis reell mulighet til, på en profesjonell måte, å ivareta den sterkt økende arbeidsmengden i forhold til vedtak som er fattet og den endring av studenter valg som har funnet sted fra 1964 til 2002.»

Det voteses alternativt mellom innstillingen og forslaget fra Fremskrittspartiet.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:126 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Arne Sortevik om å innfri den økonomiske merbelastning som et økt antall utenlandsstudenter har påført ANSAs informasjons- og rådgivningstjeneste – vedlegges protokollen.

Voteringstavlene viste at det ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet var avgitt 93 stemmer for komiteens innstilling og 16 stemmer for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 11.27.46)

Henrik Rød (FrP) (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Presidenten: Da blir resultatet 92 stemmer for innstillingen og 17 stemmer for forslaget. Likevel er resultatet at innstillingen er vedtatt med god margin.

Lena Jensen (SV) (fra salen): President! Jeg stemte også feil.

Presidenten: Da er vi tilbake til de opprinnelige tallene. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet er innstillingen bifalt med 93 mot 16 stemmer.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Ursula Evje satt fram følgende forslag på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen:

«Stortinget ber Regjeringen foreta de nødvendige lovendringer slik at lærlinger får anledning til å søke

stipend og lån uten regler for avkortning og behovsprøving.»

Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:127 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentant Ursula Evje og Arne Sortevik om å endre vilkårene i Statens lånekasse for utdanning slik at elever som tar fagutdanning i videregående skole, kan søke stipend og studielån i den verdiskapende del av sin utdanning – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen bifaltes innstillingen med 93 mot 16 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 11.29.07)

S a k n r . 5

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 11.30.
